

PRZEGLĄD WYBORCZY

*

Biuletyn informacyjny

9-10/2006

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

ISSN 1507-983X

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego
00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Opracowanie - Zespół w Krajowym Biurze Wyborczym
Alicja Kicińska
Marcin Lisiak
Redakcja - Kazimierz Wojciech Czaplicki, kierownik Biura

Skład komputerowy – Monika Śliwińska

Przy wykorzystaniu informacji zawartych w „Przeglądzie wyborczym” Krajowe Biuro Wyborcze będzie wdzięczne za każdorazowe wskazanie źródła informacji.

Oficjalna strona Państwowej Komisji Wyborczej w Internecie

www.pkw.gov.pl

SPIS TREŚCI

Str.

* Posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej	5
* Przygotowania do wyborów organów jednostek samorządu terytorialnego	5

POSIEDZENIA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Państwowa Komisja Wyborcza odbyła 9 posiedzeń w dniach 4, 11, 18, 21 i 25 września oraz 2, 9, 18 i 23 października 2006 r.

* Państwowa Komisja Wyborcza prowadziła intensywne prace w zakresie przygotowania i przeprowadzenia wyborów organów jednostek samorządu terytorialnego.

* Niezwłocznie po ogłoszeniu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 września 2006 r. o zarządzeniu wyborów do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, Rady m.st. Warszawy i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast – wyznaczonych na dzień 12 listopada 2006 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1149 z dnia 12 września 2006 r.) Państwowa Komisja Wyborcza wydała i przekazała zainteresowanym organom oraz podała do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej www.pkw.gov.pl informacje i wyjaśnienia dotyczące: tworzenia komitetów wyborczych, zasad gospodarki finansowej komitetów wyborczych, zgłaszania list kandydatów na radnych oraz kandydatów na wójta, burmistrza i prezydenta miasta; przypomniała obowiązujące przepisy o czynnym i biernym prawie wyborczym; ustaliła i udostępniła podmiotom wyborczym, jako pomoc w wykonywaniu ich zadań i czynności, wzory formularzy i druków przewidzianych procedurą wyborczą.

* Równolegle, zgodnie z ustawową właściwością, wydała akty wykonawcze wymagane Ordynacją wyborczą i ustawą o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta, dotyczące:

- zgłaszania kandydatów i zasad powoływania terytorialnych i obwodowych komisji wyborczych; wzorów druków i formularzy potwierdzających utworzenie komitetu wyborczego oraz zamiar zgłoszenia przez komitet wyborczy kandydatów na radnych i na wójtów (burmistrzów, prezydentów miast); protokołów rejestracji kandydatów; wzory kart do głosowania; wzory protokołów głosowania, protokołów wyborów i zestawień sporządzanych przez komisje wyborcze; warunki i sposób wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach; wzory informacji o sposobie głosowania. Odpowiednio zaś z ustawową funkcją nadzoru wydała wytyczne dla komisji wyborczych i komisarzy wyborczych dotyczące ich zadań i trybu pracy w przygotowaniu i przeprowadzeniu wyborów; druku i przechowywania kart do głosowania; sposobu

ustalania wyników głosowania i wyników wyborów; sposobu postępowania jeżeli w ponownym głosowaniu w wyborach wójta może uczestniczyć tylko jeden kandydat lub gdy wskutek zmian na liście kandydatów dla przeprowadzenia głosowania konieczne jest wydrukowanie nowych kart do głosowania. (Uchwały Państwowej Komisji Wyborczej w tych sprawach zostały ogłoszone w Monitorze Polskim z 2006 r. Nr 61, poz. 641 i 642; Nr 63, poz. 655 i 656; Nr 66, poz. 678; Nr 68, poz. 699 - 701; Nr 70, poz. 708-711; Nr 72, poz. 716-718; Nr 74, poz. 738-739; Nr 77, poz. 774-775).

- * Państwowa Komisja Wyborcza współdziałała równocześnie z właściwymi organami i ministrami w sprawach związanych z wydaniem przez nich aktów wykonawczych w zakresie wyborów, dotyczących w szczególności: sporządzania spisu wyborców, czasu nieodpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych, należności pieniężnych przysługujących komisarzom wyborczym i członkom komisji wyborczych. (Rozporządzenia w tych sprawach odpowiednio Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji zostały ogłoszone w Dzienniku Ustaw z 2006 r. Nr 143, poz. 1038, Nr 187, poz. 1387-1388, Nr 191, poz. 1417).
- * Wykonując zadania określone w Ordynacji wyborczej Państwowa Komisja Wyborcza i komisarze wyborczy przyjmowali i rozpatrywali zawiadomienia podmiotów wyborczych o utworzeniu komitetu wyborczego i zamiarze zgłaszania kandydatów na radnych i na wójtów – burmistrzów – prezydentów miast (art. 64c ust. 4, art. 64d ust.5, art. 64e ust. 5, art. 64f ust. 4 i 5). Łącznie zarejestrowanych zostało 13207 komitetów wyborczych, w tej liczbie 32 komitety przez Państwową Komisję Wyborczą; zgłosiły one ogółem do wszystkich rad 95342 listy kandydatów. W ustawowym terminie i trybie dla list tych komitetów zostały wylosowane jednolite numery (art. 64o i 64n). Pierwsze numery w losowaniu przeprowadzonym 18 października 2006 r. otrzymały listy 7 komitetów wyborczych, które spełniły ustawowy warunek zarejestrowania list w ponad połowie okręgów do wszystkich sejmików województw, tj.: Nr 1-listy Komitetu Wyborczego Polskiego Stronnictwa Ludowego, Nr 2 - Komitetu Wyborczego Liga Polskich Rodzin, Nr 3 - Komitetu Wyborczego Krajowej Partii Emerytów i Rencistów, Nr 4 - Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość, Nr 5 - Komitetu Wyborczego Platforma Obywa-

telska RP, Nr 6 - Koalicyjnego Komitetu Wyborczego SLD+SDPL+PD+UP Lewica i Demokraci, Nr 7 - Komitetu Wyborczego Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej.

* Państwowa Komisja Wyborcza udzieliła licznych wyjaśnień organom i podmiotom wyborczym na pytania i wątpliwości dotyczące stosowania przepisów ustaw wyborczych:

- w związku z dokonaną zmianą Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz.U. Nr 152, poz. 1127 z dnia 6 września 2006 r.) wprowadzającą instytucję grupowania list kandydatów na radnych udzieliła wyjaśnień, że zgodnie z art. 64la ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547 z późn. zm.) grupowanie list kandydatów na radnych następuje w wyniku umowy zawartej przez dwa lub więcej komitety wyborcze w danej jednostce samorządu terytorialnego w celu wspólnego udziału w podziale mandatów między listy kandydatów. Grupowanie list jest możliwe w wyborach do rad gmin w gminach powyżej 20 000 mieszkańców, do rad w miastach na prawach powiatów, do rad powiatów i do sejmików województw, a zatem do tych rad, w których wybory są przeprowadzane według zasady proporcjonalności w podziale mandatów. Umowa o grupowaniu list może być zawarta pomiędzy różnego rodzaju komitetami wyborczymi partii politycznych, koalicji wyborczych, organizacji, a także komitetami wyborczymi wyborców. Warunkiem zawarcia umowy o grupowaniu list kandydatów na radnych, jest zarejestrowanie przez komitety wyborcze swoich list, co najmniej w jednym okręgu wyborczym w danej jednostce. O zawarciu umowy komitety, które ją zawarły, są obowiązane zawiadomić właściwą terytorialną komisję wyborczą najpóźniej w 25 dniu przed dniem wyborów, a więc do 18 października 2006 r. w godzinach urzędowania, składając oryginał umowy o utworzeniu grupy list. Nie jest możliwe przedłożenie kopii umowy nawet uwierzytelnionej. Umowa o utworzeniu grupy list musi zawierać adres i siedzibę komitetów wyborczych, które są stronami umowy, a także podpisy pełnomocników wyborczych, z podaniem imienia i nazwiska. Umowa może być podpisana przez osobę upoważnioną do tej czynności przez pełnomocnika; wówczas do umowy należy dołączyć upoważnienie. W danej jednostce samorządu terytorialnego ten sam komitet może zawrzeć tylko jedną umowę o grupie list. Odstąpienie od

umowy z udziału w grupie list, rozwiązanie bądź unieważnienie rejestracji wszystkich list kandydatów jednego z komitetów wyborczych będących stroną umowy, nie wywołuje żadnych skutków prawnych dla podziału mandatów między listy w ramach danej grupy list. Jeżeli spośród wszystkich komitetów wyborczych, które zawarły umowę o grupowaniu list pozostaną listy kandydatów tylko jednego z uczestników grupy list, umowa staje się bezprzedmiotowa.

Z analizy art. 88 ust. 3, art. 134 ust. 3 i art. 162 ust. 3 Ordynacji wyborczej wynika, że w podziale mandatów będą uczestniczyć wyłącznie te grupy list, na które w wyborach do danej rady lub sejmiku województwa oddano co najmniej odpowiednio 10% lub 15% głosów ważnych w skali danej jednostki samorządu terytorialnego i przy najmniej jedna z list kandydatów wchodzących w skład danej grupy list otrzymała co najmniej 5% głosów ważnych. Grupa list kandydatów, która nie spełni łącznie tych warunków, nie będzie brana pod uwagę przy podziale mandatów w okręgach wyborczych w danej jednostce;

- w sprawie interpretacji art. 64g ust. 5 Ordynacji wyborczej zajęła stanowisko, że przepis ten dotyczy relacji wyłącznie pomiędzy partiami politycznymi; umieszczenie w nazwie komitetu wyborczego partii politycznej nazwy, skrótu nazwy lub części nazwy innej partii politycznej wymaga zgody organu statutowego tej partii, która pierwsza uzyskała wpis do ewidencji partii politycznych. Wykładnia językowa nie pozwala uznać, iż podmioty, do których można odnosić zdanie pierwsze w ust. 5 art. 64g mogą być inne aniżeli partie polityczne;
- w przypadku zbieżności lub niedostatecznej różnicy nazwy lub skrótu nazwy komitetu wyborczego organizacji z nazwą lub skrótem nazwy innego, ale wcześniej zgłoszonego komitetu wyborczego organizacji decyduje pierwszeństwo zgłoszenia komitetu wyborczego organizacji do organu wyborczego. Nie ma natomiast znaczenia dla ważności w procesie rejestracji komitetu wyborczego organizacji, sposób utworzenia tej organizacji;
- partie polityczne i koalicje partii politycznych oraz organizacje społeczne, które utworzyły komitet wyborczy mogą wносить o oznaczenie kandydatur na zgłaszanych przez siebie listach swoją nazwą lub jej skrótem. Jednakże w ocenie Komisji, w przy-

- padku partii politycznych i organizacji oznaczenie takie wydaje się nieracjonalne ze względu na to, iż poparcie kandydata następuje przez jego zgłoszenie przez komitet wyborczy tej partii lub organizacji;
- osoba będąca członkiem terytorialnej komisji wyborczej nie może dokonywać zgłoszeń list kandydatów na radnych i kandydatów na członków obwodowych komisji wyborczych;
 - kandydat na radnego do rady gminy nie może być członkiem żadnej obwodowej komisji wyborczej w tej gminie;
- prawo zgłaszania kandydatów na członków komisji wyborczych mają te komitety wyborcze, których zasięg działania obejmuje daną jednostkę samorządu terytorialnego. Zasięg ten określony został przez komitet wyborczy w zawiadomieniu o utworzeniu komitetu wyborczego. Uprawnienie to nie jest zatem uzależnione od zgłoszenia, ani od zarejestrowania list kandydatów na radnych;
- w sprawie ograniczeń w kandydowaniu na radnego Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że zgodnie z art. 8 Ordynacji wyborczej można kandydować tylko do jednego z organów samorządu terytorialnego, tylko w jednym okręgu i tylko z jednej listy kandydatów. Artykuł 110 ust. 1 powołanej ustawy nakłada na terytorialną komisję wyborczą obowiązek skreślenia z zarejestrowanej listy kandydatów nazwiska kandydata, który został zgłoszony do więcej niż jednego organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, w więcej niż w jednym okręgu wyborczym lub na więcej niż jednej liście kandydatów. Użyte w tym artykule określenie „został zgłoszony” należy rozumieć, iż kandydat ten został zarejestrowany. Jeżeli terytorialna komisja wyborcza stwierdzi, że zgłoszony do niej (zarejestrowany przez nią) kandydat został zarejestrowany do dwóch lub więcej rad, w dwóch lub więcej okręgach lub na dwóch lub więcej listach wówczas pozostaje on na tej liście, która została zgłoszona jako pierwsza, a z pozostałych zarejestrowanych list jest skreślany;
- w sprawie możliwości kandydowania na radnego osoby, wobec której zostało umorzone postępowanie karne wyjaśniła, że osoby wobec których wydano prawomocny wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne w sprawie popełnienia przestępstwa umyślnego ściągane z oskarżenia publicznego odzyskują bierne prawo wyborcze w

wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast z chwilą wykreślenia z Krajowego Rejestru Karnego, co następuje po upływie orzeczonego okresu próby z dodaniem 6 miesięcy, w okresie których postępowanie może być wznowione;

- w sprawie wątpliwości dotyczących zgłoszenia kandydata i głosowania na wójta wyjaśniła, że prawo zgłoszenia kandydata na wójta przysługuje temu komitetowi wyborczemu, który zarejestrował kandydatów na radnych w co najmniej połowie okręgów wyborczych w danej gminie. Komitet taki zarówno w chwili zgłoszenia jak i rejestracji kandydata na wójta musi spełniać powyższy warunek. Wszelkie zmiany w zarejestrowanych przez ten komitet listach kandydatów na radnych dokonane po rejestracji kandydata na wójta pozostają bez wpływu na jego rejestrację;
- przepisy prawa wyborczego nie przewidują możliwości odroczenia wyborów. Jeżeli gminna komisja wyborcza zarejestrowała co najmniej jednego kandydata, wybór wójta następuje w wyborach bezpośrednich w terminie ustalonym w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 września 2006 r. w sprawie zarządzenia wyborów, tj. w dniu 12 listopada 2006 r., a w przypadku konieczności przeprowadzenia głosowania ponownego (II tury wyborów) w dniu 26 listopada;
- w sprawie konsekwencji wobec kandydata, który złożył nieprawdziwe oświadczenie o niekaralności zajął stanowisko, że zgodnie z art. 110 ust. 1 Ordynacji wyborczej terytorialna komisja wyborcza skreśla z zarejestrowanej listy kandydata m.in. jeżeli utracił bierne prawo wyborcze lub złożył nieprawdziwe oświadczenie o posiadaniu prawa wybieralności do danej rady. Jeżeli terytorialna komisja wyborcza poweźmie informację dotyczącą karalności kandydata zobowiązana jest wystąpić do Krajowego Rejestru Karnego z zapytaniem w sprawie karalności kandydata. W przypadku otrzymania informacji potwierdzającej jego karalność, komisja zobowiązana jest skreślić kandydata z zarejestrowanej listy. Nadzór w tym zakresie sprawuje komisarz wyborczy. Natomiast jeżeli brak biernego prawa wyborczego ujawniony zostanie po uzyskaniu mandatu radnego, mandat ten wygaśnie, zgodnie z art. 190 ust. 1 pkt 3 Ordynacji wyborczej stanowiącym, że mandat radnego wygasa wskutek utraty prawa wybieralności lub braku tego prawa w dniu wyborów. Nadzór w tym zakresie sprawuje wojewoda. Oceny, czy kandydat po-

siada bierne prawo wyborcze związane z niekaralnością, dokonuje się według stanu na dzień wyborów. Zatem, jeżeli zatarcie skazania nastąpi przed dniem wyborów, wówczas komisja terytorialna zobowiązana był zarejestrować kandydata, niezależnie czy w chwili rejestracji zatarcie już nastąpiło, czy też nastąpi później, ale przed dniem wyborów;

- w sprawie karalności osoby wybranej na funkcję wójta wyjaśniła, że wójt zostanie skazany za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego, jego mandat wygaśnie;
- w sprawie wątpliwości związanych z umieszczaniem wyborców w rejestrze wyborców wskazała, że - ...Urzędowym potwierdzeniem praw wyborczych osób jest stały rejestr wyborców prowadzony w gminie na podstawie przepisów rozdziału 4 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 46, poz. 499 z późn. zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 marca 2004 r. w sprawie rejestru wyborców oraz trybu przekazywania przez Rzeczpospolitą Polską innym państwom członkowskim Unii Europejskiej danych zawartych w tym rejestrze (Dz.U. Nr 42, poz. 388). Przepisy te ustalają, że wyborcy będący obywatelami polskimi zameldowanymi na obszarze gminy na pobyt stały, są wpisywani do rejestru wyborców z urzędu (art. 11 ust. 6). Skreślenie wyborcy zameldowanego na pobyt stały z rejestru wyborców następuje w przypadku jego zameldowania na pobyt stały na obszarze innej gminy, wpisania do rejestru wyborców na własny wniosek w innej gminie lub w wyniku reklamacji na nieprawidłowości w rejestrze wyborców wniesione w trybie art. 15 Ordynacji wyborczej. Artykuł 15 ust. 1 pkt 4 przewiduje, że reklamację w sprawie ujęcia w rejestrze wyborców osoby, która nie zamieszkuje stale na obszarze gminy może wnieść każdy. Reklamację wnosi się do wójta gminy, który zobowiązany jest ją rozpatrzyć w ciągu trzech dni i wydać decyzję wraz z uzasadnieniem. Decyzję doręcza się wnoszącemu reklamację, a jeżeli reklamacja dotyczy innej osoby również tej osobie. Na decyzję nieuwzględniającą reklamacji lub powodującą skreślenie osoby z rejestru służy prawo wniesienia skargi do sądu rejonowego w terminie 3 dni od dnia doręczenia decyzji (art. 15 ust. 3-5). Skargę na decyzję wójta wnosi się do właściwego miejscowo sądu rejonowego za pośrednictwem wójta. Sąd rozpoznanej skargę w postępowaniu nieprocesowym w terminie 3 dni od daty doręczenia skargi. Postanowienie sądu w sprawie jest

ostateczne. Przepisy Ordynacji wyborczej nie przewidują możliwości skreślenia wyborcy z rejestru wyborców na polecenie organów nadzoru nad prowadzeniem rejestru wyborców, w tym na polecenie komisarza wyborczego i Państwowej Komisji Wyborczej, co stanowi określoną gwarancję praw wyborczych osób wpisanych do rejestru wyborców. Skreślenie osoby z rejestru wyborców stanowi podstawę do stwierdzenia wygaśnięcia jej mandatu radnego na podstawie art. 190 ust. 1 pkt 3 Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz.U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547 z późn. zm.) lub skreślenia takiej osoby z listy kandydatów na radnych;

- w sprawie zmiany składu komitetu wyborczego oraz łączenia funkcji pełnomocnika wyborczego i finansowego wyjaśniła, co następuje. Jeżeli skład komitetu wyborczego wyborców uległ zmniejszeniu poniżej 5 osób, możliwe jest jego uzupełnienie do tej liczby w sytuacji, gdy zmniejszenie składu komitetu było wynikiem zdarzenia uniemożliwiającego trwale wykonywanie przez daną osobę funkcji członka komitetu (np. choroba, wypadek wymagający długotrwałego leczenia) czy też śmierci członka komitetu. Również rezygnacja pełnomocnika komitetu wyborczego z członkostwa jest okolicznością uzasadniającą uzupełnienie składu komitetu wyborczego wyborców. W przypadku powzięcia przez komisarza wyborczego informacji o zmniejszeniu liczby członków komitetu wyborczego poniżej 5, zobowiązany jest on przeprowadzić postępowanie zmierzające do ustalenia stanu faktycznego. W przypadku stwierdzenia, że liczba członków komitetu spadła poniżej ustawowego minimum komisarz wyborczy, w trybie art. 12 ust. 1 pkt 1 Ordynacji wyborczej, wzywa komitet do podjęcia uchwały o samorozwiązaniu. W sytuacji, gdy komitet nie podejmie uchwały o samorozwiązaniu w terminie ustalonym przez komisarza wyborczego, komisarz wydaje postanowienie stwierdzające, że komitet wyborczy nie spełnia wymogów ustawy, co oznacza, że należy uznać, iż komitet utracił zdolność do wykonywania czynności wyborczych, co wywołuje skutki jak przy rozwiązaniu komitetu. Komisarz wyborczy niezwłocznie przekazuje powyższe postanowienie terytorialnym komisjom wyborczym. Po otrzymaniu postanowienia komisja stosując odpowiednio art. 110 ust. 3 Ordynacji wyborczej unieważnia rejestrację list kandydatów na radnych zgłoszonych przez ten komitet. Komisja analogicznie postępuje

w przypadku, gdy komitet zarejestrował kandydatów na wójta, burmistrza, prezydenta miasta;

- odpowiednio do przepisu art. 82a ust. 2 pkt 1 Ordynacji wyborczej, który stanowi, iż pełnomocnikiem finansowym nie może być pełnomocnik wyborczy, z zastrzeżeniem jedynie sytuacji określonej w art. 64f ust. 10, należy stwierdzić, iż pełnomocnik finansowy tym bardziej nie może być jednocześnie pełnomocnikiem wyborczym innego komitetu wyborczego. Nadto podkreślenia wymaga, że pełnienie przez tę samą osobę funkcji pełnomocnika wyborczego i pełnomocnika finansowego innych komitetów wyborczych, narażałoby ją – w szczególności w odbiorze społecznym – na działanie w warunkach zagrażających bezstronności.